

כינוס בינלאומי

יהודי גיאורגיה,
הקווקז
ומרכז אסיה

שני - רביעי, י"ג - ט"ו באלול תשע"ד

8-10 בספטמבר 2014

האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי

ע"ש איוונה ג'אווחישוילי, גיאורגיה

אוניברסיטת בר-אילן
הפקולטה למדעי היהדות

אוניברסיטת בר-אילן
מרכז דהאן
המרכז לחברה, תרבות וחינוך במורשת יהדות ספרד
ע"ש אהרן ורחל דהאן

האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי
ע"ש איוונה ג'אווחישוילי, גיאורגיה

המכללה האקדמית אשקלון

המשרד לשירותי דת

משרד החוץ
שגרירות ישראל בגיאורגיה

הוועדה האקדמית:

פרופ' דניאל לוי, יו"ר, אוניברסיטת בר-אילן

פרופ' גוראם לורטקיפאנידזה, יו"ר, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי ע"ש איוונה ג'אווחישוילי, גיאורגיה

פרופ' שמעון שרביט, רקטור המכללה האקדמית אשקלון

פרופ' ירון הראל, יו"ר הוועדה האקדמית של מרכז דהאן

ד"ר מאמוקה בוצחריקידזה, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי ע"ש איוונה ג'אווחישוילי, גיאורגיה

ח"כ ד"ר שמעון אוחיון, יו"ר ועדת ההיגוי של מרכז דהאן

ארגון והפקה:

גב' אורה קובלקובסקי, מרכזת מרכז דהאן, אוניברסיטת בר-אילן

לפרטים והרשמה:

מרכז דהאן, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן

טל: 03-5317959 פקס: 03-5342621

E-mail: dahan.center@mail.biu.ac.il

www.dahancenter.co.il

Dahan Center Bar-Ilan University

תוכנית הכנס

יהודי גיאורגיה, הקווקז ומרכז אסיה

הרצאות הכנס בליווי תרגום סימולטני

יום שני, י"ג אלול תשע"ד, 8 בספטמבר 2014
האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי ע"ש איוונה ג'אווחישוילי
אולם 107

התכנסות ורישום

10:30-12:00

מושב פתיחה

10:30-12:00

יו"ר: ח"כ ד"ר שמעון אוחיון, יו"ר ועדת ההיגוי של מרכז דהאן,
אוניברסיטת בר-אילן

ברכות:

פרופ' ולדימיר פאפאווה, רקטור האוניברסיטה בממלכתית של טביליסי ע"ש
איוונה ג'אווחישוילי

פרופ' ריון מטרבלי, סגן נשיא האקדמיה למדעים, גיאורגיה

פרופ' אפולון סילגדזה, האקדמיה למדעים, גיאורגיה

פרופ' מרים צ'אצ'יביה, ראש המחלקה ללימודי עברית-ארמית,
האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי ע"ש איוונה ג'אווחישוילי

פרופ' ירון הראל, יו"ר הוועדה האקדמית של מרכז דהאן

הרצאות פתיחה:

פרופ' גוראם לורטקיפאנידזה, יו"ר הכנס, האוניברסיטה הממלכתית של
טביליסי ע"ש איוונה ג'אווחישוילי

בית הכנסת של מצחחה מהמאה ה-I וה-III

פרופ' יעקב רואי, אוניברסיטת תל-אביב וד"ר חן ברם, האוניברסיטה
העברית בירושלים

שימור זהות יהודית תחת שלטון סובייטי: מקומה של הדת בקרב יהודי
גיאורגיה, יהודי ההר ויהודי בוכרה

הפסקה

12:00-12:30

מושב 2 : בין מרכז אסיה לירושלים

12:30-14:00

יו"ר: פרופ' ירון הראל, יו"ר הוועדה האקדמית של מרכז דהאן

אולם 107

פרופ' ראוף גוסיינוב, האקדמיה למדעים של אזרביג'אן
יהודי אזרביג'אן

פרופ' יצחק כרם, אוניברסיטת אריסטוטליס
יהודים הרריים בשואה

ד"ר יאיר פז, מכון שכטר למדעי היהדות, ירושלים
מחקר גניאולוגי-היסטורי על תושבי שכונת הגורג'ים בירושלים
(1885-1930)

פרופ' אבטנדיל ניקולשווילי, האוניברסיטה הממלכתית ע"ש אקקי טסרטלי
יהודי קותאיסי

הפסקת צהריים

14:00-15:00

מושב 3: קידושין וליטורגיה

15:00-16:30

יו"ר: ד"ר מרגלית יוסיפון, המכללה האקדמית אשקלון

אולם 107

פרופ' לאה מקובצקי-בורנשטיין, אוניברסיטת אריאל
נישואין נוסח גיאורגיה במאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20
פרשות קידושין והמידע על המשפחה ומעמד האישה הנלמד מהן

פרופ' רחל שרעבי, המכללה האקדמית אשקלון
טקס מסורתי בחברה מודרנית: טקסי הנישואין של היהודים
בגיאורגיה ובישראל

פרופ' שלמה ניץ, אוניברסיטת בר-אילן
מחקר אתנו-מוזיקלי של מקורות החזנות של יהודי גיאורגיה

פתיחה חגיגית

19:00-22:00

יום שני, י"ג באלול תשע"ד, 8 בספטמבר 2014

מלון מריוט טביליסי, 4 Georgia 0105 Tbilisi, Freedom Square
אולם נשפים, קומה 2

דברי פתיחה:

ח"כ ד"ר שמעון אוחיון, יו"ר ועדת ההיגוי של מרכז דהאן, אוניברסיטת
בר-אילן

ברכות:

מר יובל פוקס, שגריר ישראל בגיאורגיה

חברת הפרלמנט גב' אליסו צ'אפידזה, סגנית יו"ר הסיעה "החלום הגאורגי",
סגנית יו"ר ועדת החינוך, המדע והתרבות, יו"ר ועדת הידידות עם כנסת
ישראל

ד"ר פינחס חליוה, מנכ"ל המכללה האקדמית אשקלון

תכנית אמנותית וארוחת ערב

קטעי מוסיקה ושירה במסורת יהודי גיאורגיה

יום שלישי, י"ד באלול תשע"ד, 9 בספטמבר 2014
האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי ע"ש איוונה ג'אווחישוילי

מושב 4: עלייה, קליטה והמפגש התרבותי

יור: ד"ר מאמוקה בוצחריקידזה, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי
ע"ש איוונה ג'אווחישוילי, גיאורגיה

פרופ' דוד קאסטו וד"ר משה דניאל, אוניברסיטת אריאל
בתי כנסת בגיאורגיה

גב' אקסנה אברמוב, אוניברסיטת אריאל
מפגש בין זהויות: היהודים ההרריים שעלו מהקווקז בשנות ה-90
והחברה הישראלית

ד"ר מאיה מלצר- גבע, המכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן
יהודים – גיאורגים – ישראלים: זהויות משתלבות או מתנגשות?

גב' מריה ויטס, איגוד האוצרים של גיאורגיה
אסטרטגיות של זיכרון: כיצד אמנים ישראלים עכשוויים משקפים על
הרקע האתני שלהם

גב' חדזה רוקח ומר איתי בחור, מחברי הספר "סתיו בטביליסי"
אנשים אחים אנהנו – הקירבה בין התגבשות הזהות הלאומית המודרנית
הגיאורגית ובין התגבשות הזהות הלאומית המודרנית היהודית

הפסקה

מושבים מקבילים

מושב 5: היסטוריה ויצירה תורנית

יור: ד"ר גוראם פאטאשוילי, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי
ע"ש איוונה ג'אווחישוילי, גיאורגיה

פרופ' חננאל מאק, אוניברסיטת בר-אילן
יהודי גיאורגיה בימי הביניים ורבי משה הפרסי מטביליסי

פרופ' וחטנג ניקולאשוילי, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי
הקהילה היהודית של מצחנתה בעת העתיקה המאוחרת

10:00-12:00

אולם כנסים

12:00-12:30

12:30-14:00

אולם 101

מושב 6: מעמד החברתי של היהודים

יו"ר: הסופר ד"ר גוראם בתיאשווילי, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי ע"ש איוונה ג'אווחישווילי, גיאורגיה

ד"ר יעקב אופיר, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי רדיפתם של יהודי גיאורגיה בתקופת המשטר הסובייטי

ד"ר נינו פופיאשווילי, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי טוטליטריות - דיכוי: היהודים הגרמנים המדוכאים ברוסיה הסובייטית לאחר מלחמת העולם השנייה

ד"ר נוגזר טר-אוגנוב, אוניברסיטת תל-אביב המצב הכלכלי, ההברתי והמשפטי של יהודי גיאורגיה במאה השמונה עשרה עפ"י תיעוד ארכיוני גיאורגי

פרופ' מריקה משוילדאדזה, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי חקר המעמד החברתי של היהודים בגיאורגיה

הפסקת צהריים

14:00-15:00

מושבים מקבילים

15:00-16:30

מושב 7: כלכלה ועיתונות

אולם 107

יו"ר: ד"ר שלומי דורון, המכללה האקדמית אשקלון

ד"ר אלי גולדשטין, המכללה האקדמית אשקלון פרופיל חיהם הכלכליים והתעסוקתיים של יהודי גיאורגיה: סקירת התקופה שבין המאה ה-14 ועד 1970

פרופ' ראמז גאהוקידזה, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי תחילת המהפיכה הירוקה ה"ביואורגנית"

ד"ר וועלוול טשרנין, אוניברסיטת אריאל יהודים סובוטניקים באדג'ריה בעידן הסובייטי

פרופ' מנאנה גוטסירידזה, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי העיתונות היהודית בגיאורגיה לפני ואחרי "הפרסטרויקה"

מושב 8: זהות יהודית

אולם 101

יו"ר: פרופ' אפרים חזן, אוניברסיטת בר-אילן

ד"ר אירקלי צ'חאיזזה, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי סוגיות היווצרות של זהות יהודית במאה ה-20

פרופ' רוסודן סגינאדזה, האוניברסיטה הממלכתית ע"ש אקקי טסרטלי
תכונות אופייניות מילוליות בנאומים אצל יהודי גיאורגיה

ד"ר יורי מורזחנוב, נאלצ'יק, רוסיה
יהודי ההר בעיתון הרפובליקני "קרחלק" (נאלצ'יק)

ד"ר מרינה ברידזה וד"ר נרגיזה סורמבה, המרכז לבלשנות ע"ש ארנולד
צ'קובבה, טביליסי
הדיבור אצל יהודי גיאורגיה במערכת הדיאלקטית של השפה הגיאורגית

קבלת פנים

בחסות שגריר ישראל בגיאורגיה

מר יובל פוקס

20:00

יום רביעי, ט"ו באלול תשע"ד, 10 בספטמבר 2014
האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי ע"ש איוונה ג'אווחישוילי

מושב 9: ספרות

10:00-12:00

יו"ר: פרופ' תמר אלכסנדר, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

אולם 107

פרופ' ראובן אנוך, אוניברסיטת אריאל
מספר תכונות מעניינות של תרגום גפונוב ל"עוטה עור הנמר"

פרופ' נסטאן סולאבה, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי
מסמכים מירושלים על שותא רוסתוולי: מציאות ואגדות

פרופ' אפרים חזן, אוניברסיטת בר-אילן
השפעת שירת ספרד על התרגום העברי של ד' גפונוב ל"עוטה עור הנמר"

פרופ' אורציון ברתנא, אוניברסיטת אריאל
תולדות יהודי גיאורגיה בראי הרומן ההיסטורי "עת לשתוק ועת לדבר"
של הסופר היהודי גוראם בתיאשווילי

ד"ר עופרה מצוב-כהן, אוניברסיטת אריאל
לשאלת השיח הביין-תרבותי ביצירתו של היוצר היהודי גוראם בתיאשווילי

הפסקה

11:30-12:00

מושב 10: ספרות ופולקלור

12:00-14:00

יו"ר: פרופ' מרים צ'ציבאיה, האוניברסיטה הממלכתית של טביליסי

אולם 107

פרופ' תמר אלכסנדר, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
בין ירושלים לכותאיסי: סיפורים בשבחי רבנים מגיאורגיה

פרופ' ללי גולדני, האוניברסיטה הממלכתית של איליה
תרגומו של ביאליק ל"דיבוק"

פרופ' דן שפירא, אוניברסיטת בר-אילן
ידיעות הכרוניקות הגרוזיניות אודות השפה העברית

פרופ' ללה טסיטסואשולי, המוזיאון הלאומי של גיאורגיה
מורשת תרבות יהודית בגיאורגיה (מאוספי דוד באזוב, המוזיאון
להיסטוריה יהודית בגיאורגיה)

ד"ר זיוה פלדמן, אוניברסיטת אריאל
"רוח מדברת ואינה אומרת, רוח נושבת" – עיון ביצירתו של גלקטיון טבידזה

הפסקת צהריים

14:00-15:00

מושב 11: קליטה בין עולמות

15:00-16:30

יו"ר: פרופ' ראובן אנוך, אוניברסיטת אריאל

אולם 107

ד"ר שלומי דורון, המכללה האקדמית אשקלון
חרדים גיאורגים בישראל: קליטה בין עולמות

פרופ' טליה איינהורן, אוניברסיטת אריאל
יהודי גיאורגיה קווקז ומרכז אסיה: היבטים משפטיים של קליטתם בארץ
ובפיתוח יחסים כלכליים עם מדינות המוצא שלהם

ד"ר מרגלית יוסיפון, המכללה האקדמית אשקלון
חינוך לשוני לתלמידים עולים ובני-עולים יוצאי קווקז: מרגישות תרבותית
למתודיקה מכוונת תרבות

הרב ד"ר דורון דנינו, אוניברסיטת בר-אילן
ייחודה של הקהילה היהודית-גיאורגית בכלכלה, בחינוך ובחברה
בק"ק אנטוורפן

הפסקה

16:30-17:00

מושב 12: ציונות

יו"ר: לאה מקובצקי-בורנשטיין, אוניברסיטת אריאל

פרופ' משה יצחקי, אוניברסיטת בר-אילן

הרב ותלמידו: הרבנים אברהם חוולס ודוד באזוב וההתעוררות הציונית בגיאורגיה

ד"ר מויסיי בייקר, האקדמיה הלאומית למדעים באזרבייג'אן

ציונות באזרבייג'אן

ד"ר מלכה כ"ץ, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין

זיקתם של יוצאי גיאורגיה, בוכרה והקווקז לתנועת הציונית הדתית בארץ ישראל בתקופת "היישוב"

מר עמינדב יצחקי, אוניברסיטת בר-אילן

נתן אליהשווילי (1893-1929): מחנך, פעיל ציוני וחלוץ חוקרי ההיסטוריה של יהדות גיאורגיה

דברי סיכום ונעילה

פרופ' ירון הראל, יו"ר הוועדה האקדמית של מרכז דהאן

